

Nr 513.

Godkänd av första kammaren den 8 december 1943.

Godkänd av andra kammaren den 8 december 1943.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag rörande höjning av övertidsersättningen för statstjänstemän jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 264.)

Till KONUNGEN.

I propositionen nr 360 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 oktober 1943, föreslagit riksdagen att i enlighet med vad chefen för finansdepartementet förordnat dels meddela föreskrifter om provisorisk höjning från och med den 1 januari 1944 av den enligt civila avlöningsreglementet utgående övertidsersättningen, dels ock medgiva överskridande under budgetåret 1943/44 av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter, från vilka övertidsersättning bestrides.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft

dels de likalydande motionerna I: 332 och II: 466, vari föreslagits, att övertidsersättningen till statens tjänstemän från och med den 1 januari 1944 tills vidare förhöjes med 31 procent;

dels de likalydande motionerna I: 333 och II: 488, vari hemställts om bemyndigande för Kungl. Maj:t att 1:o) meddela föreskrifter om provisorisk höjning av övertidsersättningen från och med den 1 januari 1944 med det procenttal, som gäller för rörligt tillägg och kristillägg, samt 2:o) medgiva överskridande under budgetåret 1943/44 av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter, från vilka övertidsersättning bestrides;

dels motionen II: 462, vari hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 360 måtte besluta, att 26 § 1 mom. första delen i »Civila avlöningsreglementet» må erhålla följande lydelse: »Där tjänstgö-

ring utöver fastställd arbetstid undantagsvis måste äga rum, må för dylik tjänstgöring å befattning, tillhörande någon av lönegraderna A 1—18, kunna utbetalas *övertidsersättning* med belopp per timme räknat, som motsvarar $\frac{1}{170}$ av vederbörande befattningshavares månadslön, inklusive rörligt tillägg, kristillägg och kallortstillägg, vilket belopp i förekommande fall avrundas till närmaste med 10 delbara öretalet»;

dels ock motionen II: 487, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 360, ändra civila avlöningsreglementets 26 § 1 mom. till följande lydelse:

»Där tjänstgöring utöver fastställd arbetstid undantagsvis måste äga rum, må för dylik tjänstgöring å befattning, tillhörande någon av lönegraderna A 1—18, kunna utbetalas *övertidsersättning* med belopp per timme, som motsvarar $\frac{1}{170}$ av vederbörande befattningshavares månadslön, inklusive rörligt tillägg, kristillägg och kallortstillägg, vilket belopp i förekommande fall avrundas till närmaste med 10 delbara öretal.»

Alternativt har i sistnämnda motion yrkats, att de av Kungl. Maj:t föreslagna timbeloppen för övertidsersättning höjas så, att hela höjningen motsvarar 31 % med avrundning i förekommande fall till närmast högre femtal ören.

Övertidsersättning till statstjänstemän utgår med vissa för de särskilda lönegraderna bestämda belopp, vilka emellertid icke differentierats med hänsyn till löneklass (ålderstillägg) eller ortsgrupp. Då rörligt tillägg och kristillägg icke utgå å ersättningen har försämringen av penningvärdet medfört, att ersättningen särskilt i de högre ortsgrupperna kommit att utgå med alltför låga belopp i jämförelse med löneinkomsten under ordinarie arbetstid. Vid tillkomsten av civila avlöningsreglementet förutsattes, att övertidstjänstgöring skulle förekomma endast undantagsvis och i första hand kompenseras genom motsvarande ledighet. Med hänsyn härtill ansåg 1936 års lönekommitté vid framläggandet av förslag till nämnda reglemente varken nödvändigt eller önskvärt, att ersättningsystemet beträffande övertidsersättningen alltför mycket utbyggdes. Utvecklingen har emellertid medfört, att övertidstjänstgöring behövt tillgripas i mycket stor utsträckning, i synnerhet vid vissa kommunikationsverk. Denna tjänstgöring blir i regel kompenserad, icke med motsvarande ledighet å ordinarie arbetstid, utan med kontanterättning. Härigenom har behovet av en justering uppåt av ersättningsbeloppen blivit än mer framträdande.

Kungl. Maj:t föreslår höjning av ersättningen genom fastställande av en provisorisk tabell över timbeloppen vid sidan av avlöningsreglementet. Beloppen i denna tabell ha erhållits genom höjning av nu utgående ersättningar med 15 procent samt avrundning i förekommande fall till närmast högre femtal ören. I de likalydande motionerna I: 332 och II: 466 föreslås höjning av ersättningen med 31 procent, motsvarande rörligt tillägg och kristillägg vid nuvarande levnadskostnadsindex, medan i de likalydande motionerna

I: 333 och II: 488 föreslås höjning med de procenttal, som vid varje tidpunkt gälla för rörligt tillägg och kristillägg. I motionen II: 462 föreslås sådan ändring i civila avlöningsreglementet, att övertidsersättningen kommer att utgå med belopp per timme räknat, som motsvarar $\frac{1}{170}$ av vederbörande befattningshavares månadslön inklusive rörligt tillägg, kristillägg och kallortstillägg, med jämkning till närmaste tiotal ören. Motionen II: 487 slutligen, innehåller två alternativa förslag, av vilka det ena sammanfaller med yrkandet i motionen II: 462 och det andra i huvudsak med yrkandet i motionerna I: 332 och II: 466.

Det har syntts riksdagen riktigast, att övertidsersättningens belopp direkt anknytes till vederbörande tjänstemans avlöning och sålunda differentieras med hänsyn såväl till tjänstemannens placering i löneklass som till hans placering i dyrortsgrupp. Härigenom skulle undvikas, att — såsom för närvarande i vissa fall är händelsen — förhållandevis hög ersättning utgår å lägre dyrort, medan ersättningen å högre dyrort måste anses för låg. I likhet med allmänna lönenämndens majoritet är riksdagen principiellt av den uppfattningen, att frågan om övertidsersättningens storlek bör lösas i anslutning till det förslag, som framlagts i motionen II: 462 och, såsom ett alternativ, i motionen II: 487. För tjänstemän med arbetstidsreglerad tjänstgöring av normalt 208 timmar per månad innebär detta förslag en övertidsersättning, motsvarande i runt tal den för den ordinarie arbetstiden gällande lönen med 20 procent förhöjning, efter vilken grund övertidsersättningen enligt gällande kollektivavtal utgår vid de enskilda järnvägarna.

Riksdagen måste emellertid ifrågasätta lämpligheten av att vid nuvarande tidpunkt införa den i nämnda motioner föreslagna beräkningsgrunden. Vid övervägande av återstående förslag till förbättring av övertidsersättningen har riksdagen funnit praktiska skäl tala för fastställande på sätt departementschefen förordat av en ny provisorisk tabell över timbeloppen, uppbyggd på motsvarande sätt som den nu gällande.

Vidkommande de nya timbeloppen anser riksdagen, att relationen bör återställas mellan de enligt avlöningsreglementet gällande beloppen för lön enligt löneplan A å ena sidan och övertidsersättning å den andra. Den provisoriska tabellen bör sålunda vid nuvarande indexläge bygga på nuvarande ersättningar med 31 procents förhöjning. Sålunda erhållna tal böra vidare på sätt Kungl. Maj:t föreslagit i förekommande fall avrundas till närmast högre femtal ören. En dylik tabell kräver givetvis översyn vid växlingar i levnads-kostnadsindex.

På sätt Kungl. Maj:t föreslagit böra de förhöjda beloppen tillämpas från och med den 1 januari 1944.

I övrigt har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot vad i propositionen anförts och föreslagits.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 332 och 333 samt II: 462, 466, 487 och 488 bemyndigat Kungl. Maj:t att i enlighet med

vad riksdagen anført *dels* meddela föreskrifter om provisorisk höjning från och med den 1 januari 1944 av den enligt civila avlöningsreglementet utgående övertidersättningen, *dels ock* medgiva överskridande under budgetåret 1943/44 av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter, från vilka övertidersättning bestrides.

Stockholm den 8 december 1943.

Med undersåtlig vördnad.
